

Mokřad u Černoleského rybníka



Biologický průzkum lokality

Zpracovatel:

ČSOP Vlašim
Pláteníkova 264
258 01 Vlašim
tel./fax. 317845169



ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY
základní organizace Vlašim
Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim
tel./fax: 317 845 169, 317 845 965
IČO: 18595677 DIČ: CZ18595677

Vlašim, 12.9.2022

Obsah:

1. Úvod
2. Výsledky průzkumu
3. Závěr

1. Úvod

Biologický průzkum lokality byl proveden na základě objednávky Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s., Nábřeží 90/4, 150 00 Praha 5 – Smíchov, pracoviště: České Budějovice, Kněžská 34, 370 01 České Budějovice jako součást doplnění projektové dokumentace. Pro danou lokalitu je připravována změna využití území. Na podkladě průzkumu budou dále projednávány varianty realizace akce s příslušnými správními úřady.

2. Výsledky průzkumu

Zájmová lokalita se nachází ve správním území Města Benešov. Lokalita leží při jihozápadním okraji města, těsné blízkosti dostihového závodiště Černý les. Mokřad leží v ploché nivě Benešovského potoka, směrem níže po toku se nachází Černoleský rybník, směrem proti toku zemědělské plochy. Benešovský potok je relativně vodný, sbírá vodu ze zemědělských a lesních ploch, sídla jsou spíše menší (Skalice, Podhájí) a příliš nezatěžují tok vypouštěným odpadními vodami.



Obr.1 Vymezení zkoumané lokality. <https://ags.cuzk.cz/>

Geologickým podkladem jsou granodiority sázavského typu příslušné k středočeskému plutonu. V plochem údolí je podklad překrytý kvartérními sedimenty různého původu, při rybníce se nejvíce uplatňují nivní sedimenty Benešovského potoka.

Mokřad je situován v plochem údolí, ze severovýchodní strany je ohraničen tělesem silnice, z jihozápadní pak přirozeným terénním stupněm. Na severozápadě lokalitu ohraničuje těleso místní komunikace, které současně částečně působí jako hráz zadržující vodu v mokřadu. Lokalita má přibližně obdélníkový tvar a rozlohu cca 3 ha.

Svah místní komunikace je porostlý náletovými dřevinami, roste zde např. bříza bělokorá (*Betula pendula*) nebo topol osika (*Populus tremula*). Na svah jsou vyváženy biologické i jiné odpady a vyskytují se i v přiléhajících částech nivy při patě svahu, někdy i dále. Benešovský potok prochází náspem komunikace kapacitním propustkem a boční trubkou. Na straně přiléhající k areálu závodiště je v nivě vytvořena malá čtvercová laguna s volnou vodní hladinou. Je lemována olšemi (*Alnus glutinosa*), v laguně roste bohatě řeřišnice hořká (*Cardamine amara*). Laguna je zanesena organickým a pravděpodobně i dalším odpadem.

Na lagunu navazuje plošně rozsáhlá rákosina, tvořená dominantním rákosem obecným (*Phragmites australis*). Povrch rákosiny není rovný, vyskytují se místa podmáčená i místa sušší. Rákosina je druhově chudá, dále zde roste pouze kostival lékařský (*Symphytum officinale*), objevuje se zde netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*).

Přibližně ve střední části lokality, při jihozápadním okraji, je vytvořena další laguna čtvercového tvaru. U laguny rostou olše, v laguně pak ostřice řídkoklasá (*Carex remota*). I tato laguna je silně zanesena rostlinným materiálem.

Od laguny dále proti proudu potoka jsou vytvořeny poměrně rozsáhlé vrbové křoviny, tvořené hlavně vrbou popelavou (*Salix cinerea*). Pod kompaktními keři roste orsej jarní (*Ficaria verna*), jsou tu četné stezky zvěře.

Po okrajích vrbových křovin je vyvinut pás ostřicových porostů, kde roste ostřice štíhlá (*Carex acuta*) a ostřice měchýřkatá (*Carex vesicaria*). Tento pás je nepravidelně sečen se sousední loukou, pravděpodobně v závislosti na aktuální míře podmáčení plochy.

Velkou plochu v jižní části lokality zaujímá sečená louka, kde roste psárka luční (*Alopecurus pratensis*) a další luční druhy. Benešovský potok má na koryto historicky upravené, které však postupně přešlo v přírodě blízké meandrující koryto, které se za větších průtoků vylévá do okolí. Při západním okraji je vytvořeno drobné zvodnělé koryto spojující křoviny a obě laguny. Obdobně tak při severním okraji je při patě svahu vytvořen mělký příkop svádějící vodu k náspu a k potoku.

Svah silnice při severním okraji lokality je porostlý náletovými dřevinami, je poměrně strmý. Ve střední části lokality jsou při strouze velké topoly kanadské (*Populus x canadensis*) – stromy jsou velkých rozměrů s velkými korunami.

Průzkum mokřadu byl proveden v termínech 26.4., 2.5., 15.5., 16.5., 17.5., 4.6., 5.6., 8.6. Průzkum byl proveden s vysokými rybářskými holinkami. K odchytu živočichů byly použity běžné odchytové sítě, smýkací a planktonní sítě, zaznamenáván zvuk a fotografie, ruční sběr, k determinaci standardní určovací klíče. K dokumentaci byla použita fotopast. Pro zachycení širšího spektra hmyzu byl proveden noční odlov. Pokud není uvedeno jinak, jednalo se o dospělé (adultní) jedince.

Zaznamenané druhy rostlin

Bez černý (*Sambucus nigra*)
Blatouch bahenní (*Caltha palustris*),
Bojínek luční (*Phleum pratense*)
Bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*)
Bříza bělokorá (*Betula pendula*)
Česnáček lékařský (*Alliaria petiolata*)
Děhel lesní (*Angelica sylvestris*)
Dub červený (*Quercus rubra*)
Dub zimní (*Quercus petraea* agg.)
Hloh (*Crataegus* sp.)
Hrachor luční (*Lathyrus pratensis*)
Chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*)
Chřpa luční (*Centaurea jacea*)
Jabloň domácí (*Malus domestica*)
Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)
Javor klen (*Acer pseudoplatanus*)
Jetel luční (*Trifolium pratense*)
Jilm vaz (*Ulmus laevis*)
Jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*)
Jitrocel větší (*Plantago major*)
Kakost bahenní (*Geranium palustre*)
Karbínek evropský (*Lycopus europaeus*)
Kaprad' ostékatá (*Dryopteris carthusiana*)
Kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*)
Kontryhel obecný (*Alchemilla vulgaris* agg.)
Kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare* agg.)
Kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*)
Kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*)
Kostival lékařský (*Symphytum officinale*)
Kostřava červená (*Festuca rubra*)
Kostřava rákosovitá (*Festuca arundinacea*)
Krablice chlupatá (*Chaerophyllum hirsutum*)
Krtičník hlíznatý (*Scrophularia nodosa*)
Kuklík městský (*Geum urbanum*)
Kyprej vrbové (*Lythrum salicaria*)
Lilek potměchuť (*Solanum dulcamara*)
Lípa malolistá (*Tilia cordata*)
Lipnice hajní (*Poa nemoralis*)
Medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*)
Metlice trsnatá (*Deschampsia cespitosa*)
Netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora*)
Netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*)
Okřehek menší (*Lemna minor*)

Olše lepkavá (*Alnus glutinosa*)
 Orsej jarní (*Ficaria verna*)
 Ostřice bledavá (*Carex pallescens*)
 Ostřice řídkoklasá (*Carex remota*)
 Ostřice liščí (*Carex vulpina*)
 Ostřice měchýřkatá (*Carex vesicaria*)
 Ostřice obecná (*Carex nigra*)
 Ostřice srstnatá (*Carex hirta*)
 Ostřice štíhlá (*Carex acuta*)
 Pámelník bílý (*Symphoricarpos albus*)
 Pampeliška lékařská (*Taraxacm sect. ruderalia*)
 Pohánka hřebenitá (*Cynosurus cristatus*)
 Pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*)
 Přeslička bahenní (*Equisetum palustre*)
 Přeslička rolní (*Equisetum arvense*)
 Pryskyřník lítý (*Ranunculus sceleratus*)
 Pryskyřník plazivý (*Ranunculus repens*)
 Pryskyřník prudký (*Ranunculus acris*)
 Pcháč bahenní (*Cirsium palustre*)
 Pcháč oset (*Cirsium arvense*)
 Pcháč zelinný (*Cirsium oleraceum*)
 Psárka luční (*Alopecurus pratensis*)
 Rdesno blešník (*Persicaria lapathifolia*)
 Rozrazil potoční (*Veronica beccabunga*)
 Rozrazil rezekvítek (*Veronica chamaedrys*)
 Řebříček obecný (*Achillea millefolium* agg.)
 Řeřišnice luční (*Cardamine pratensis*)
 Řeřišnice hořká (*Cardamine amara*)
 Řešetlák počistivý (*Rhamnus cathartica*)
 Sítina článkovaná (*Juncus articulatus*)
 Sítina rozkladitá (*Juncus effusus*)
 Skřípina lesní (*Scirpus sylvaticus*)
 Smrk ztepilý (*Picea abies*)
 Srha laločnatá (*Dactylis glomerata*)
 Střemcha obecná (*Prunus padus*)
 Svída krvavá (*Cornus sanguinea*)
 Svízel přítula (*Galium aparine*)
 Šťovík kyselý (*Rumex acetosa*)
 Šťovík tupolistý (*Rumex obtusifolius*)
 Topol kanadský (*Populus x canadensis*)
 Topol osika (*Populus tremula*)
 Tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*)
 Vlaštovičník větší (*Chelidonium majus*)
 Viola lesní (*Viola reichenbachiana*)
 Vrba jíva (*Salix caprea*)

Vrba křehká (*Salix fragilis*)
Vrba popelavá (*Salix cinerea*)
Vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*)
Vrbina penízková (*Lysimachia nummularia*)
Zimolez obecný (*Lonicera xylosteum*)
Zvonek rozkladitý (*Campanula patula*)

Zhodnocení rostlinstva:

Vegetace je na lokalitě poměrně různorodá, nevyskytují se vzácné nebo zvláště chráněné druhy. Sečená louka jeví známky přisetí v minulosti. V lagunách chybí až na výjimky (okřehek) vodní rostliny. Vyskytují se i rostliny nepůvodní, typické pro sídla (pámelník).

Zaznamenané druhy živočichů

Kroužkovci (*Annelida*)
Hltanovka páskovaná (*Dina lineata*)

Měkkýši (*Mollusca*)
Hlemýžď zahradní (*Helix pomatia*)
Jantarovka (*Oxyloma elegans*)
Jantarka obecná (*Succinea putris*)
Oblovka lesklá (*Cochlicopa lubrica*)
Bahnatka malá (*Galba truncatula*)
Síměnka nejmenší (*Carychium minimum*)
Plamatka lesní (*Arianta arbustorum*)
Plzák zahradní (*Arion distinctus*)
Slimák největší (*Limax maximus*)
Sítovka suchomilná (*Aegopinella minor*)
Srstnatka chlupatá (*Trochulus hispidus*)
Vlahovka narudlá (*Monachoides incarnatus*)
Vrásenka okrouhlá (*Discus rotundatus*)
Vřetenatka obecná (*Alinda biplicata*)
Vrkoč mnohozubý (*Vertigo antivertigo*)
Vrkoč útlý (*Vertigo angustior*)
Žihlobytka stinná (*Urticicola umbrosus*)
Zemounek lesklý (*Zonitoides nitidus*)
Hrachovka obecná (*Pisidium casertanum*)

Korýši (*Crustacea*)
Beruška vodní (*Asellus aquaticus*)
Blešivec potoční (*Gammarus pulex*)
Stínka obecná (*Porcellio scaber*)

Pavouci (*Aranea*)

Slíďák lužní (*Pardosa prativaga*) – hojný

Čelistnatka rákosní (*Tertragnatha extensa*)

Zápředník zemní (*Clubiona terrestris*)

Plachetnatka keřová (*Linyphia triangularis*)

Křižák zelený (*Araniella cucurbitina*)

Plachetnatka listová (*Microneta viaria*)

Dvoukřídli (*Diptera*)

Muchnice březnová (*Bibio marci*)

Bzikavka dešťová (*Haematopota pluvialis*) - larva

Pestřenka trubcová (*Eristalis tenax*)

Jepice (*Ephemeroptera*)

Baetis tracheatus - larva

Baetis vernus – larva

Ecdyonorus dispar - larva

Pošvatky (*Plecoptera*)

Nemurella picteti - larva + imago cf.

Chrostíci (*Trichoptera*)

Halesus sp. - larva

Hydropsyche saxonica - larva

Limnephilus sp. - larva

Plectrocnemia conspersa - larva

Vážky (*Anisoptera*)

Šídelko brvonohé (*Platycnemis pennipes*)

Motýlice obecná (*Calopteryx virgo*)

Vážka ploská (*Libellula depressa*) – dospělci i larvy

Srpice (*Mecoptera*)

Srpice obecná (*Panorpa communis*)

Ploštice (*Heteroptera*)

Vodoměrka drobná (*Hydrometra gracilienta*)

Hladinatka plochohřbetá (*Velia saulii*)

Bruslařka rybníční (*Aquarius paludum*)

Splešťule blátivá (*Nepa cinerea*)

Sít'natka (*Tingis ampliata*)

Klopuška dravá (*Liocoris tripustulatus*)

Střechatky (*Megaloptera*)

Střechatka obecná (*Sialis lutaria*)

Blanokřídli (*Hymenoptera*)
Pilatka zelená (*Rhogogaster scalaris*)
Mravenec hnědý (*Lasius brunneus*)
Mravenec zploštělý (*Lasius platythorax*)
Mravenec rezavý (*Myrmica ruginodis*)
Mravenec (*Temnothorax corticalis*)
Včela medonosná (*Apis mellifera*)
Sršeň obecná (*Vespa crabro*)

Rovnokřídli (*Orthoptera*)
Marše obecná (*Tertrix subulata*)
Kobylka bělolemá (*Pholidoptera fallax*) - larva

Brouci (*Coleoptera*)
Bradavičník dvojskvrný (*Malachius bipustulatus*)
Pobřežník mědobarvý (*Neoelaphrus cupreus*)
Střevlíček (*Oreonebria picea*)
Dřepčík vrbový (*Crepidodera aurata*)
Mandelinka (*Plagioderma versicolora*)
Mandelinka (*Smaragdina salicina*)
Mandelinka mátová (*Chrysolina herbacea*)
Mandelinka ředkvičková (*Gastrophysa viridula*)
Mandelinka dvanáctitečná (*Chrysomela vigintipunctata*)
Nosatec lískový (*Curculium nucum*)
Slunéčko východní (*Harmonia axyridis*)
Kovařík mlhový (*Actenicerus siaelandicus*)
Kovařík narudlý (*Athous haemorrhoidalis*)
Kovařík (*Ampedus pomorum*)
Malinovník šedý (*Byturus ochraceus*)
Tesařík (*Grammoptera ruficornis*)
Stehenáč (*Oedemera virescens*)
Vrbař čtyřčtný (*Clytra quadripunctata*)

Nočním odchytem zaznamenáni
Cerambycidae
tesařík skladištní (*Phymatodes testaceus*)
Lampyridae
Světluška menší (*Phausis splendidula*)
Gyrinidae
vírník obecný (*Gyrinus cf. substriatus*)
Heteroceridae
Nerovnočlenec (*Heterocerus cf. fenestratus*)
Nitidulidae
Lesknáček (*Epuraea cf. guttata*)

Carabidae
Střevlík (*Bembidion lunulatum*)
Anthicidae
Květiník (*Notoxus monoceros*)
Květiník (*Omonadus cf. formicarius*)
Scirtidae
Mokřadník (*Elodes minuta*)
Mokřadník (*Cyphon* sp.)
Staphylinidae
Drabčík (*Tachyporus cf. scitulus*)
Drabčík (*Oxytelus* sp.)
Hydrophilidae gen sp.

Motýli (*Lepidoptera*)
Babočka kopřivová (*Aglais urticae*)
Babočka paví oko (*Inachis io*)
Bělásek řeřichový (*Anthocharis cardamines*)
Bourovec trávový (*Euthrix potatoria*)
Bělásek řepkový (*Pieris napi*)
Babočka síťkovaná (*Araschnia levana*)
Osenice černé C (*Xestia c-nigrum*)
Zavíječ zahradní (*Anania hortulata*)

Ptáci (*Aves*)
Budníček menší (*Phylloscopus collybita*)
Rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*)
Holub hřivnák (*Columba palumbus*)
Konipas bílý (*Motacilla alba*)
Kos černý (*Turdus merula*)
Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*)
Pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*)
Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) - §3
Kukačka obecná (*Cuculus canorus*)
Žluna zelená (*Picus viridis*)
Sojka obecná (*Garrulus glandarius*)
Stehlík obecný (*Carduelis carduelis*)
Sýkora koňadra (*Parus major*)

Obojživelníci (*Amphibia*)
Rosnička zelená (*Hyla arborea*) - §2
Skokan ostronosý (*Rana arvalis*) – §1
Skokan krátkonohý (*Rana lessonae*) – §2

Savci (*Mammalia*)
Nutrie říční (*Myocastor coypus*) – četné stopy podél potoka

Ježek západní (*Erinaceus europaeus*)

Zajíc polní (*Lepus europaeus*)

Srnec obecný (*Capreolus caprolus*)

Prase divoké (*Sus scrofa*) - stopy

Zhodnocení živočišstva:

Přehled vzácných a zvláště chráněných druhů

Druh	Červený seznam	Vyhláška č.395/1992 Sb.	komentář
Vrkoč útlý (<i>Vertigo angustior</i>)	VU - zranitelný		jedinci, vázán na podmáčené plochy
Rosnička zelená (<i>Hyla arborea</i>)	NT – téměř ohrožený	§2 – silně ohrožený	jedinci, rozmnožování v lagunách nepotvrzeno
Skokan ostronosý (<i>Rana arvalis</i>)	EN - ohrožený	§1 – kriticky ohrožený	jedinci, rozmnožování v lagunách možné, nepotvrzené
Skokan krátkonohý (<i>Rana lessonae</i>)	VU - zranitelný	§2 – silně ohrožený	jedinci, pro trvalý výskyt nejsou laguny v současném stavu optimální
Vlaštovka obecná (<i>Hirundo rustica</i>)	NT – téměř ohrožený	§ 3 - ohrožený	potravní biotop, možné nocoviště v rákosině

Mozaice mokřadních stanovišť odpovídá i relativně široké spektrum zaznamenaných živočichů. Kromě toho dosahuje voda přitékající v Benešovském potoce relativně dobré kvality. Kvalitu jeho vody, dle klasifikace kvality povrchových vod (ČSN 75 7221) indikují významnější indikační druhy vodních bezobratlých. Vyskytují se tu převážně oligosaprobni druhy (*Gammarus pulex*, *Hydropsyche saxonica*), dále mesosaprobni druhy (*Limnephilus sp.*, *Plectrocnemia conspersa*, *Baetis sp.*) a druhy shodně využívající obě úrovně saprobity (*Ecdyonorus dispar*, *Halesus sp.*)

Významný je nález vrkočů, přičemž vrkoč útlý patří k druhům sledovaným v rámci soustavy Natura 2000. Jejich výskyt by si zasloužil další sledování.

Výskyt obojživelníků ukazuje na vysoký potenciál lokality pro obojživelníky, nicméně ani u jednoho z druhů nebylo potvrzeno rozmnožování, i přes aktivní prolovení a umístění odchytových sítí nebyly v lagunách zjištěny snůšky nebo pulci. Laguny jsou silně zazemněné, zastíněné a neposkytují obojživelníkům optimální podmínky.

Pro ptáky nabízí lokalita zejména úkrytové možnosti. V rámci průzkumu byla věnována pozornost i druhů hnízdícím v mokřadech (moták pochop, čejka obecná), tyto ale nebyly zjištěny.

Lokalita je relativně hojně osídlena drobnými savci včetně nepůvodní nutrie.

3. Závěr

Lokalita je významnou mokřadní lokalitou hlavně pro měkkýše a obojživelníky. Regionálně významná je velikost mokřadu a mozaika různých typů vegetace vázaných na různě podmáčená stanoviště. Pro obojživelníky má vysoký potenciál pro zlepšení podmínek pro rozmnožování obojživelníků.

Použité informační zdroje:

- GRULICH V. & CHOBOT K. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny – Příroda, Praha, 35: 1–178.
- HEJDA, R.; FARKAČ, J.; CHOBOT, K. (eds.) (2017). Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí Red List of threatened species of the Czech Republic. Invertebrates. Příroda. 36, s. 1-612.
- CHOBOT K. & NĚMEC M. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Příroda, Praha, 34: 1–182.



Laguna s řeřišnicí



Horní menší laguna s ostřicemi a odchytovou sítí



Benešovský potok a křoviny



Rákosina



Kostival lékařský



Vážka ploská



Stopy nutrie



Topoly kanadské



Ostřice štíhlá a měchýřkatá



Larvy vážky (ploské) ve sběru z laguny



Posečená část lokality



Ing. Miloš Krejčíř při nočním odlovu na světlo



TETRAO by Spromise #01 M 15/05/2022 20:06:27 ● 015°C

Srnec obecný



TETRAO by Spromise #01 M 02/01/2019 04:27:08 ● 015°C

Holub hřivnák



TETRAO by Spromise #01 M 16/05/2022 23:04:02 ● 015°C

Ježek západní



